

Trčelj: Gospica Faneta, vi ste me izučili. Odslej ne bom nikdar več prezirljivo gledala na nizko stopinjo človeka, pač pa na njegovo dušo in srce. V tem je prava sreča in prava zadovoljnost. Gospica, bodiva še nadalje prijateljici. Ne imejte me več za svojo predstojnico in zapovedovalko, ampak za sodružno in prijateljico.

Faneta: Milostljiva, to je preveč za me!

Trčelj: Blazega srca ne more nikdo preplačati. Faneta, daj mi roko, ti si mi nadalje kot ljuba sestra.

(Faneta objame Trčelj, nakar ta odide.)

3. Prizor

Faneta, Anica.

Faneta (*za se*): Marija, to je Tvoje delo! To je Tvoje usmiljenje! (*k Anici*): Ani, ti si sedaj zdrava?

Anica: Da, da, gospica Faneta...

Faneta (*vzame svetinjo z vratu in jo poda Anici*): Glej, to ti podarim v dar; spominjaj se še v poznih letih svoje prve bolezní iz katere te je rešila majnikova Kraljica, ki je tu notri naslikana.

Anica (*pogleda v svetinjo*): Ah, kako lepa je!

Faneta: Da res, lepa je Marija! K Nji moli slednji dan in zahvali se ji za čudovito ozdravljenje. V vsaki stiski se zateci k Nji in če jo boš zvesto častila, te bo tudi vedno uslišala, kakor je mene.

(Zastor pade.)

Cego.

(Portugalsko snov prepel dr. I. M. Kržišnik.)

Slep je res prijatelj Cego,
Slep je, vendar vidi bolje
Nego razen bistrovidec;
Znana mu je vsaka cesta
V celem mestí, v vsej deželi,
Kakor pač nikomur bolj ne.
Tujce strežen izprevaža,
Pot jim kaže priklanjava
Skozi mesta, skozi sela
Ter zasluži si s kazanjem
In s slepostjo vsegenljivo
In s prišljudnim ostroumjem
Mnogokteri rúmen zlat.

In kot tak si je prisluzil,
In prisluzil in prihranil
Kupček-ljubček — pet sto zlatov.
Vzbal se je, da ne bi roka,
Kaka roka dolgoprsta
Izmeknola mu zakladka
Petsto zlatov rúmenih.

In ko skrben tak ukrepa,
Kaj bi vzmislil, kaj bi stvoril,
Da imetek zavaruje,
Lep imetek, pet sto zlatov;
Modro vzmisli, modro sklene,

Modro sklene ter učini:
Gre ter skrivaj jih zakoplje,
I zakoplje i zagrebe
Ves imetek, pet sto zlatov,
Skrivše tajno na svoj vrt.

Toda vidi ga neviden:
Kum njegov ga tih zalazi,
I zalazi i zapazi,
Kum njegov tatinsk in lákom:
Drugi dan še ne zasije,
Pa že več ni v jami zlatov
Zakopanih, zagrebenih,
Tak oprezno spravljenih.

Kak je žalo siromaku,
Ko prigleda ter dotiplje,
Da ni več mu v jami zlatov,
Ljubkih zlatov, svetlih zlatov,
Pet sto zlatov rumenih!

Pak ugiblje, preudarja,
Preudarja, razsojuje,
Kdo bi pač mu bil ugrabil
Tak nemilo mili imetek.
Tak ugiblje ter ugane.
Toda kaj bi pak ukrenol,
Kaj ukrenol, kaj načinil,
Da nazaj dobil bi zlate,
Ko ga nihče videl ni?

Premišljuje, pretehtuje⁴
Pretehtuje, proumuje,
Proumuje, proučuje,
Proučuje — prouči:

Gre nedolžno k tatu kumu,
Beseduje tatu kumu:
„Kum moj blagi, svétuj meni,
Svétuj meni, kaj bi storil:
Svoj prihranek in imetek,
Pet sto zlatov, ljubkih zlatov,
Sem zakopal in zagrebel
Skrivaj nekam, da bi nikdo,

Da bi nikdo jih ne našel,
A sedaj sem spet prisluzil,
Spet prisluzil in prihranil
Mnogo zlatov nič manj ljubkih,
Nič manj ljubkih, nič manj svetlih.
Kum moj vrli, svétuj meni,
Svétuj blag mi, kaj bi storil:
Bi li ravno tam ukril jih
In zakopal in zagrebel,
Kamor one sem pritajil?
Morda pa bi bolje storil,
Da bi té drugam kam spravil,
Da ne bilo bi vse vkupe?
Svétuj blag mi, kaj bi storil.
Svetuj ti mi, vrli kum!“

Zvito se nasmehne kum mu,
Že čestitaje si tiho,
Kak i ta zaklad upleni.
Zvito se nasmehne kum mu,
Zvito vmisli, zvito reče:
„Kjer je ovca, janjček bodi!
Boljše jeden velik kupček,
Nego dvoje malehnh.“

Drugo jutro na vse zgodaj
Gre že gledat modri Cego,
Je li jama še mu prazna
Ali že napolnjena.
Oj, veselja, spet očuti,
Spet očuti svoje zlate,
I očuti in prešteje:
Vsi do zadnjega so tu.

Vzame srečen svoje zlate,
Pet sto zlatov, ljubkih zlatov,
Vzame moder in odnese
V kraje varnejše jih spravil.
A začuvši, da se nekaj
Giblje tam krog kumovine,
V onostran obrne brž se
Ter zakliče nagajivo:
„Včasí, ljubej, vidi slepec
Bolje nego kak dvočk.“

